

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HOÀNG TIẾN PHÚC

**NGHIÊN CỨU ĐIỀU CHẾ SÉT HỮU CƠ
TỪ BENTONIT (ẤN ĐỘ) VỚI CETYLTRIMETYL
AMONI BROMUA VÀ KHẢO SÁT KHẢ NĂNG
HẤP PHỤ METYLEN XANH**

LUẬN VĂN THẠC SĨ HÓA HỌC

THÁI NGUYÊN - 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HOÀNG TIẾN PHÚC

**NGHIÊN CỨU ĐIỀU CHẾ SÉT HỮU CƠ
TỪ BENTONIT (ẤN ĐỘ) VỚI CETYLTRIMETYL
AMONI BROMUA VÀ KHẢO SÁT KHẢ NĂNG
HẤP PHỤ METYLEN XANH**

Ngành: Hóa vô cơ

Mã số: 8.44.01.13

LUẬN VĂN THẠC SĨ HÓA HỌC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Phạm Thị Hà Thanh

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan: Đề tài: "Nghiên cứu điều chế sét hữu cơ từ bentonit Ấn Độ với Cetyltrimetyl mamoni bromua và khảo sát khả năng hấp phụ xanh metylen" là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là hoàn toàn trung thực và chưa được công bố trong một công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 04 năm 2019

Tác giả luận văn

Hoàng Tiến Phúc

LỜI CẢM ƠN

Đầu tiên, em xin chân thành cảm ơn TS. Phạm Thị Hà Thanh - người đã tận tình chỉ bảo, giúp đỡ và hướng dẫn em trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn. Em xin chân thành cảm ơn các thầy giáo, cô giáo trong Khoa Hóa học đã giúp đỡ và tạo điều kiện thuận lợi trong quá trình học tập, nghiên cứu để em hoàn thành luận văn.

Em xin trân trọng cảm ơn các thầy giáo, cô giáo và các cán bộ phòng thí nghiệm Khoa Hóa học, Trường Đại học Sư phạm, Đại học Thái Nguyên; Khoa Hóa học, Trường Đại học Khoa học Tự nhiên, Đại học Quốc gia Hà Nội; Viện Khoa học Vật liệu, Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam và các anh chị học viên đã giúp đỡ và tạo mọi điều kiện thuận lợi để em hoàn thành luận văn.

Vì thời gian có hạn, khả năng nghiên cứu còn hạn chế nên kết quả nghiên cứu có thể còn nhiều thiếu sót. Em rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến của các thầy, cô giáo và các bạn để luận văn được hoàn thiện hơn.

Em xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 04 năm 2019

Tác giả

Hoàng Tiến Phúc

MỤC LỤC

Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các kí hiệu, các chữ viết tắt	iv
Danh mục các bảng	v
Danh mục các hình	vi
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TỔNG QUAN	2
1.1. Giới thiệu về bentonit	2
1.1.1. Thành phần và cấu trúc của bentonit	2
1.1.2. Tính chất và ứng dụng của bentonit.....	3
1.1.3. Nguồn bentonit ở Việt Nam và trên thế giới	8
1.2. Sét hữu cơ	10
1.2.1. Giới thiệu về sét hữu cơ	10
1.2.2. Cấu trúc của sét hữu cơ.....	11
1.2.3. Tính chất và ứng dụng của sét hữu cơ	12
1.2.4. Tổng hợp sét hữu cơ	15
1.2.5. Một số yếu tố ảnh hưởng trong quá trình điều chế sét hữu cơ bằng phương pháp khuếch tán trong dung dịch nước.....	16
1.2.6. Tình hình nghiên cứu sét hữu cơ	18
1.3. Giới thiệu về metylen xanh.....	19
1.4. Giới thiệu về phương pháp hấp phụ	21
1.4.1. Hấp phụ vật lý và hấp phụ hóa học.....	21
1.4.2. Cân bằng hấp phụ và dung lượng hấp phụ	22
1.4.3. Các phương trình cơ bản của quá trình hấp phụ.....	23
Chương 2: THỰC NGHIỆM VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	27
2.1. Hóa chất, dụng cụ	27
2.2. Thực nghiệm	27

2.2.1. Quá trình điều chế sét hữu cơ	27
2.2.2. Khảo sát một số yếu tố ảnh hưởng đến khả năng hấp phụ metylen xanh	28
2.3. Các phương pháp nghiên cứu	29
2.3.1. Phương pháp nhiễu xạ Ronghen(XRD).....	29
2.3.2. Phương pháp hiển vi điện tử quét (SEM).....	30
2.3.3. Phương pháp xác định hàm lượng cation hữu cơ trong sét hữu cơ	31
2.3.4. Phương pháp phổ hấp thụ phân tử UV-VIS	32
2.3.5. Xây dựng đường chuẩn của metylen xanh	32
Chương 3: KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN	34
3.1. Khảo sát một số yếu tố ảnh hưởng tới quá trình điều chế sét hữu cơ.....	34
3.1.1. Khảo sát ảnh hưởng của nhiệt độ phản ứng.....	34
3.1.2. Khảo sát ảnh hưởng của tỉ lệ khối lượng CTAB/bent-A.....	36
3.1.3. Khảo sát ảnh hưởng của pH huyền phù	38
3.1.4. Khảo sát ảnh hưởng của thời gian phản ứng	40
3.2. Đánh giá cấu trúc và đặc điểm của sét hữu cơ điều chế ở điều kiện tối ưu.....	42
3.2.1. Đánh giá sét hữu cơ bằng phương pháp nhiễu xạ tia X.....	42
3.2.2. Đánh giá sét hữu cơ bằng phương pháp phân tích nhiệt.....	43
3.2.3. Đánh giá bằng phương pháp hiển vi điện tử quét (SEM).....	46
3.3. Khảo sát khả năng hấp phụ metylen xanh của bent-A và sét hữu cơ điều chế....	47
3.3.1. Khảo sát ảnh hưởng của pH.....	47
3.3.2. Khảo sát thời gian đạt cân bằng hấp phụ.....	48
3.3.3. Khảo sát ảnh hưởng của khối lượng bent-A; sét hữu cơ điều chế.....	50
3.3.4. Khảo sát ảnh hưởng của nồng độ metylen xanh.....	51
3.3.5. Khảo sát dung lượng hấp phụ metylen xanh theo mô hình đẳng nhiệt hấp phụ Langmuir	53
KẾT LUẬN	56
TÀI LIỆU THAM KHẢO	57
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC KÍ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Kí hiệu, viết tắt	Tên gọi
MMT	Montmorillonit
bent-A	Bentonit Ấn Độ
MTPB	Metyltriphenyl photphoni bromua
CTAB	Cetyltrimetyl amoni bromua
TMA	Tetrametylamoni
TMP	Tetrametyl photphoni
d ₀₀₁	Khoảng cách giữa hai mặt mạng
CEC	Dung lượng trao đổi cation
XRD	Phương pháp nhiễu xạ Ronghen
SEM	Phương pháp hiển vi điện tử quét

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Sản lượng khai thác bentonit trên thế giới năm 2010.....	8
Bảng 1.2. Thành phần bentonit Ấn Độ (sử dụng trong đề tài).....	9
Bảng 1.3. Một số thông số vật lý của bentonit Ấn Độ.....	9
Bảng 1.4. Các muối amoni bậc bốn được sử dụng để điều chế sét hữu cơ và khoáng cách cơ sở d_{001} tương ứng	18
Bảng 2.1. Số liệu xây dựng đường chuẩn của metylen xanh.....	32
Bảng 3.1. Giá trị d_{001} và hàm lượng (%) cation hữu cơ xâm nhập của các mẫu sét hữu cơ khảo sát theo nhiệt độ.....	35
Bảng 3.2. Giá trị d_{001} và hàm lượng (%) cation hữu cơ xâm nhập của các mẫu sét hữu cơ khảo sát theo tỉ lệ CTAB/bent-A.....	37
Bảng 3.3. Giá trị d_{001} và hàm lượng (%) cation hữu cơ xâm nhập của các mẫu sét hữu cơ khảo sát theo giá trị pH	39
Bảng 3.4. Giá trị d_{001} và hàm lượng (%) cation hữu cơ xâm nhập của các mẫu sét hữu cơ khảo sát theo thời gian.....	41
Bảng 3.5. Giá trị d_{001} và góc 2θ của bentonit: Ấn Độ; Thái Lan; bentonit Bangladesh và sét hữu cơ biến tính bởi MTPB; CTAB	43
Bảng 3.6. Kết quả phân tích hiệu ứng mất khối lượng của bent-A và sét hữu cơ điều chế ở điều kiện tối ưu	45
Bảng 3.7. Sự phụ thuộc của dung lượng và hiệu suất hấp phụ metylen xanh vào pH của bent-A và sét hữu cơ.....	47
Bảng 3.8. Sự phụ thuộc của dung lượng và hiệu suất hấp phụ vào thời gian.....	49
Bảng 3.9. Ảnh hưởng của khối lượng bent-A, sét hữu cơ đến dung lượng và hiệu suất hấp phụ metylen xanh	50
Bảng 3.10. Ảnh hưởng của nồng độ metylen xanh ban đầu đến dung lượng và hiệu suất hấp phụ của sét hữu cơ	52
Bảng 3.11. Giá trị dung lượng hấp phụ cực đại và hằng số Langmuir b của bent-A và sét hữu cơ điều chế	55

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Đơn vị cấu trúc tứ diện SiO_4 (a), bát diện AlO_6 (b), cấu trúc tinh thể của montmorilonit (c).....	2
Hình 1.2. Lớp giữa bentonit sau khi bị hydrat hóa.....	4
Hình 1.3. Quá trình trao đổi cation trong dung dịch của MMT	5
Hình 1.4. Cấu trúc card- house của bentonit	7
Hình 1.5. Sự hình thành sét hữu cơ	11
Hình 1.6. Cấu trúc sét hữu cơ	12
Hình 1.7. Cấu trúc sét nanocompozit.....	14
Hình 1.8. Xử lí nước ô nhiễm Cu^{2+} , Ni^{2+} , Cd^{2+} bằng màng nanocompozit có thành phần sét hữu cơ	14
Hình 2.1. Quy trình tổng hợp sét hữu cơ	28
Hình 2.2. Đường chuẩn của metylen xanh	33
Hình 3.1. Giảm đồ XRD của bent-A.....	34
Hình 3.2. Giảm đồ XRD của các mẫu sét hữu cơ khảo sát ở các nhiệt độ 20°C , 30°C , 40°C , 50°C , 60°C , 70°C	34
Hình 3.3. Đồ thị biểu diễn sự phụ thuộc của d_{001} vào nhiệt độ ($^\circ\text{C}$)	35
Hình 3.4. Giảm đồ XRD của các mẫu sét hữu cơ khảo sát ở các tỉ lệ khối lượng CTAB/bent-A bằng 0,2; 0,3; 0,4; 0,5; 0,6; 0,7	36
Hình 3.5. Đồ thị biểu diễn sự phụ của d_{001} vào tỉ lệ MTPB/bent-A.....	37
Hình 3.6. Giảm đồ XRD của các mẫu sét hữu cơ khảo sát ở giá trị pH bằng 6, 7, 8, 9, 10, 11	38
Hình 3.7. Sự phụ thuộc của hàm lượng (%) cation hữu cơ xâm nhập vào pH dung dịch.....	39
Hình 3.8. Giảm đồ XRD của các mẫu sét hữu cơ khảo sát ở thời gian 2, 3, 4, 5, 6, 7 giờ.....	40
Hình 3.9. Sự phụ thuộc của giá trị d_{001} vào thời gian phản ứng	41
Hình 3.10. Giảm đồ XRD của sét hữu cơ điều chế ở điều kiện tối ưu.....	42
Hình 3.11. Giảm đồ phân tích nhiệt của bent-A	44

Hình 3.12. Giản đồ phân tích nhiệt của sét hữu cơ điều chế ở điều kiện tối ưu.....	44
Hình 3.13. Ảnh SEM của bent-A (a); sét hữu cơ điều chế (b)	46
Hình 3.14. Đồ thị biểu diễn ảnh hưởng của pH dung dịch đến dung lượng hấp phụ metylen xanh của bent-A và sét hữu cơ điều chế	48
Hình 3.15. Đồ thị biểu diễn ảnh hưởng của thời gian đến dung lượng hấp phụ metylen xanh của bent-A và sét hữu cơ điều chế	49
Hình 3.16. Đồ thị biểu diễn ảnh hưởng của khối lượng bent-A, sét hữu cơ điều chế đến dung lượng hấp phụ metylen xanh	51
Hình 3.17. Đồ thị biểu diễn ảnh hưởng của nồng độ metylen xanh ban đầu đến khả năng hấp phụ metylen xanh của bent-A và sét hữu cơ điều chế.....	53
Hình 3.18. Đường đẳng nhiệt hấp phụ Langmuir của bent-A đối với metylen xanh.....	53
Hình 3.19. Sự phụ thuộc của C_f/q vào C_f đối với sự hấp phụ metylen xanh của bent-A.....	54
Hình 3.20. Đường đẳng nhiệt hấp phụ Langmuir của sét hữu cơ điều chế đối với metylen xanh.....	54
Hình 3.21. Sự phụ thuộc của C_f/q vào C_f đối với sự hấp phụ metylen xanh của sét hữu cơ điều chế.....	55